

CSENGŐ
ÉNEKSZÓ

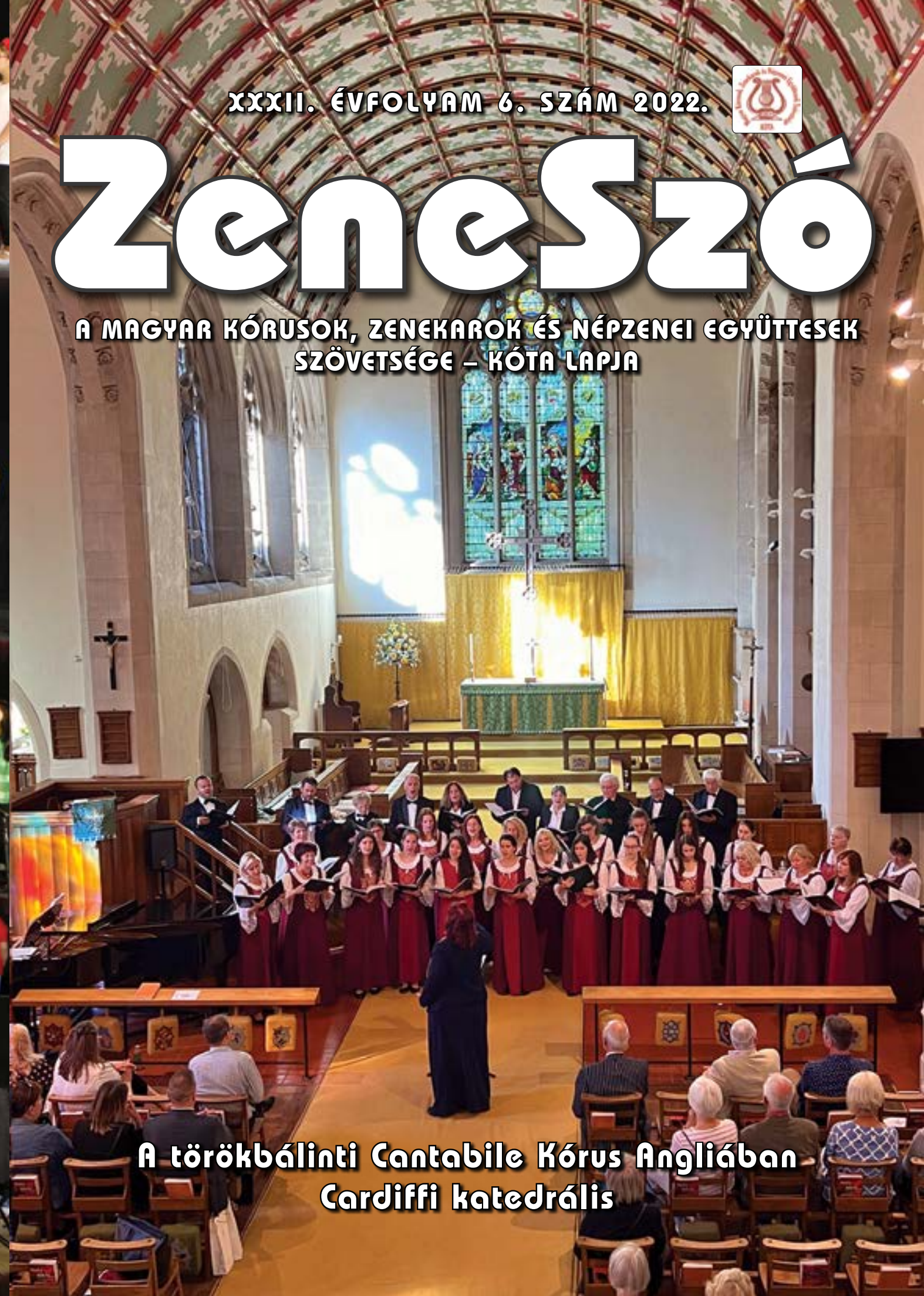
ZENEJUGA
PIESEŇ

XXXII. ÉVFOLYAM 6. SZÁM 2022.

ZeneSzó

A MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESEK
SZÖVETSÉGE – KÓTA LAPJA

A törökbálinti Cantabile Kórus Angliában
Cardiffi katedrális

Csengő Énekszó Érsekújváron (Hartyányi Judit)	3-5. oldal
A törökbálinti Cantabile Kórus Angliában (Nagy Márta)	5-6. oldal
Igó István népdalgyűjtése a Bükki Hegyháton (Igó Lenke) – Könyvajánló	7-8. oldal
Igó István népdalgyűjtése a Bükki Hegyháton című könyvéről (Tari Lujza)	8-10. oldal
Énekelj az Úrnak! (Kökényes Julianna)	12-14. oldal
Minden út (Fehér Anikó) – Könyvajánló	14-16. oldal
„Mennyei hangok” zengtek a Tiszaföldvári Szent István templomban (Tóthné Vlaszati Elvira)	17-19. oldal

FELHÍVÁS

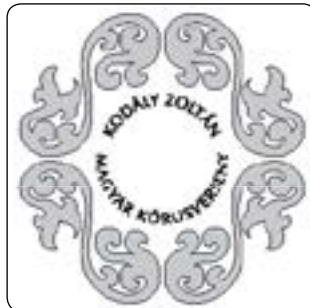
Kodály Zoltán IX. Magyar Kórusverseny

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA 2022. november 17-20. között ismét megrendezi a magyar kórusok országos minősítő rendszerének legmagasabb szintű versenyét, a Kodály Zoltán IX. Magyar Kórusversenyt.

Várjuk azok jelentkezését, akik együtteseikkel fontosnak tartják az európai és nemzeti kultúránk, és az igényes kóruséneklési tradíciók továbbörökítését! Kérjük a karnagyokat, hogy a műsorválasztás során Kodály Zoltán ritkábban elhangzó műveinek előadásával adjanak tiszteletet a verseny névadójának!

Az online kitölthető jelentkezési lap a KÓTA honlapjáról (www.kota.hu) érhető el. Kérdés esetén a kodalyverseny2022@kota.hu emailcímen állunk rendelkezésre!

Jelentkezési határidő: 2022. szeptember 19.

ZeneSzó

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA - lapja XXXII. évfolyam. HU ISSN 1215-0436
A szerkesztőbizottság elnöke: Szesztay Zsuzsa, mentor: Márkusné Natter-Nád Klára – Korrektúra: Mocskonyi Mirella
Tagjai: Kéry Mihály, Kocsis Klára, Ruthner Judith, Vajna Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes, +36 30 297 4314
A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406
Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az íráskor szerkesztését és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.
A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közöltek nem használhatók fel.
Kiadja: A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtárgy, E-mail: aslreklam@gmail.com
A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.
Előállítja: Poremba Nyomda, 1162 Budapest, Kistelek u. 6/a.
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél.
E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu Fax: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444
Egy példány ára 400,- Ft Előfizetési díj egy évre 4000,- Ft (10 szám)

Nemzeti Kulturális Alap

CSENGŐ ÉNEKSZÓ ÉRSEKÚJVÁRON

2022. június 8-9.

„A szó: anyád, otthonod, nemzeted.
A dallam a mindenség, s az emberiség:
Ez együtt egyben az ének.
Dalolj hát!” (Koncsol László: Bízató)

1971 óta Érsekújvárban háromévenként felcsendül a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági kórusok éneke. Több mint 50 éve, 1971-ben fesztiválként, 11 alapiskolás és középiskolás énekkar részvételével indult az országos seregszemle, amely Koncsol László Bízató című versének részletét máig igazolja.

Az első hét fesztivál fő szervezője a Csemadok Központi Bizottsága, és 1983-ig a pozsonyi Népművelési Intézet volt, hozzájuk 1992-ben csatlakozott a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága. Ettől az évtől kezdve a Társaság vállalta a főrendező szerepét a Csemadok Országos Választmányával együtt. Meg kell jegyeznünk, hogy a szlovákiai magyar kórusélet fejlődésére nagy hatással volt a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkarának megalakulása 1964-ben. (ma a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa.) Az alapító Vass Lajos, aki – úgy is mint a KÓTA egyik vezetője - a magyarországi kórusok életének felpezsdítője és a csehszlovákiai „tanítók kórusának” életre hívója közvetetten – kórusában éneklő pedagógusok és személyes példája által – az éneklő ifjúság lelkes kórusainak létrejöttében is feledhetetlen érdemeket szerzett.

A Csengő Énekszó elindítóinak névsorából ma már nem cseng ismerősen minden név az ifjabb generációknak, de Szijjártó Jenő, Ág Tibor, Janda Iván, Duka-Zólyomi Emese a magyarországi karnagyoknak is igen tisztelt kollégái voltak. Az első fesztiválon vezénylő karnagyok közül Stirber Lajos ma is résztvevője a szervezők csapatának, lelkes társaként a rendezvény motorjának, Kazán Józsefnek. Duka-Zólyomi Emese több évtizedes értékes munkáját pedig Szalay Szilvia elhivatottan folytatja a Zenebarátok Társasága élén, aki

minden éneklőnek kedves barátja, több kórusban éneklő dalostársa. Szívesen emlékszem és emlékeztetek évtizedek állandó szereplőire, az 52 éve Kaszás Margit alapította komáromi Jókai Mór Alapiskola kicsinyek kórusára, akik ma Pfeiferlik Annamária vezetésével folytatják az igényes kórusmunkát. Az iskola Gyermekkara 62 éve alakult, Pálincás Zsuzsanna, Stirber Lajos sikeres munkája után Juhász Mónika a kórus karnagya. A kassai Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium és Alapiskola Leánykara 1989-ben alakult, Homolya Éva munkáját lánya Kekenak Szilvia vette át, aki Ferenci Andreával megosztva kitartóan végzik magas színvonalú munkájukat. Hűségük példa az őket követőknek.

2022 tavasza meghozta a régen várt örömet a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági kórusoknak, a XVIII. Csengő Énekszó országos fesztivált. A járvány okozta hosszú kényszerűsünet után ismét találkozhattak éneklők és tanáraik, megmutathatták tudásukat, megosztva az együtt-éneklés örömeit a hallgatósággal. Mosolygó arcok, nevető szemek fejezték ki, hogy a szereplők „éneklési- és próbatilalom ellenére továbbra is élnek a kommunikáció legősibb módszerével, és dalban, énekelve beszélgetnek egymással” – írta Dr. Klein Ottokár Érsekújvár polgármestere a fesztivált köszöntő bevezetőjében.

2022. június 8-án felcsendült a harangjáték Kodály Zoltán Hány János című daljátékából, jelezve a nemes hagyományú fesztivál kezdetét.

A város szeretettel fogadta az idén szereplő 18 kórust,

amelyek négy kategóriában mutatkoztak be.

Az I. kategóriában a kicsinyek kórusai (alsó tagozatosok) énekeltek. A **Buzitai Kicsinyek Kórusa** a 2018/19-es tanévben alakult, ezért ők a legfiatalabb együttes. Az iskola anyák napi és karácsonyi ünnepélyein szoktak énekelni, sokszor citera kísérettel. Megalakulásukat a járvány kitörése követte, ami nehezítette tanulásukat, közös munkájukat, közösséggé alakulásukat. Biztató szavakat kaptak további kitartó próbáikhoz. A kategória kiemelkedő szereplője a **komáromi Egyházi Iskolaközpont Schola Mariana Kicsinyek Kórusa** (karnagy: Orsovics Yvette) volt. Szép hangzásuk és hangszerek közreműködésével színesített műsoruk nagy tetszést aratott.

A II. kategória (felső tagozatosok) népes szereplő gárdát vonultatott fel. 9 énekkar közül a legsikeresebb, a **Kassai „Csengettyű” Énekkar** szereplése érdemelte ki (karnagyok: Ferenci Andrea és Kekenák Szilvia) az arany fokozatú minősítést, a zsűri dicséretével. Moldvai csángó népdalokból összeállított csokor és Szokolay Sándor: Megy a kocsi, fut a kocsi című kánonja szerepelt a gálakoncert műsorán, mint a legszebben, fölülművelten tudással felhangzó két mű. Őket a **komáromi Egyházi Iskolaközpont Schola Mariana Nagyok Kórusa** követte, ők arany minősítést kaptak. (karnagy: Orsovics Yvette) Igényes műsorukat Petr Eben és Milan Novak kevésbé ismert művei tették érdekessé. A két kiemelt együttes mellett – akik minősítést kértek – érdemes megemlíteni a **felsőszeli, galántai, szenci, párkányi, ipolysági érsekújvári szereplőket**, mert igyekezetük, éneklésben kifejezett szeretetük reményeink szerint a jövőben optimális körülmények között fényesebb szereplést eredményez. Ezért merik a jövőben mindnyájan vállalni a minősítés izalmait.

A III. kategóriában a kassai Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium és Alapiskola két kórusa, a Leánykar és a Vegyeskar képviselte a középiskolás korosztályt (karnagyaik: Ferenci Andrea és Kekenák Szilvia). Színpadi megjelenésük, szép öltözetük szemet gyönyörködtetett. Üde, csengő hangjukat a változatos karakterű erdélyi népdalok, két Kodály mű (Nagyszalontai köszöntő és Gergely-járás)

és Szőnyi Erzsébet: Öt világrész dalainak válogatott részleteit muzikálisan, kidolgozott előadásában örömmel hallgattuk. A vegyeskar két fiatal zeneszerző, Tóth Árpád és Horváth Márton Levente 1-1 művének szép hangú, értő megszólaltatása elismerő fogadtatásban részesült. Mindkét együttes arany minősítést kapott.

A IV. kategóriában a művészeti alapiskolák három énekkarát hallhattuk. A **Zselízi Művészeti Alapiskola** műsora ebben az évben ezüst minősítést érdemelt. Az **Alistáli Gyermekkórus** gyülekezeti kórusként alakult, majd 2018-tól az Alistáli Művészeti Alapiskola mellett működik. A hét kislányból álló együttes létszáma reményeink szerint növekszik, így hangzásuk egyre egységesebb és tisztább lesz.

A **nagymegyeri Janiga József Művészeti Alapiskola lánykara** (karnagy: Orsovics Yvette) ízléses, muzikális előadásban Kodály műveket, Jézus és a gyermekek, valamint Bicinia összeállítást énekelt a széphangú szólókkal előadott Delibes : O salutaris című hajlékony mű után. Összezsírozott hangzásuk és különböző stílusokban jártas előadásuk kiérdemelte az arany minősítést a zsűri dicséretével.

A 12 helységet képviselő 18 énekkar muzsikálása a felkészülés nehéz körülményei ellenére boldogsággal töltötte meg a két napot. Műsorukban népdalcsokok, egyházi énekek mellett húsz zeneszerző művei szólaltak meg. A teljesség igénye nélkül néhány, már-már klasszikus komponista: Kodály Zoltán, Gárdonyi Zoltán, Bárdos Lajos, Szijjártó Jenő, Szőnyi Erzsébet, Farkas Ferenc, Kocsár Miklós, Szokolay Sándor kompozíciói jelentős számban hangzottak el. Örömet okozott a fiatalabb zeneszerző nemzedék néhány művének megjelenése, és el kellett fogadnunk az „idők szavát”, a könnyűzene felé hajló, nem mindig ide illő számokat is.

Dr. Klein Ottokár Érsemújvár polgármestere és Bárdos Gyula, a CSEMADOK országos elnöke kiemelte a résztvevők áldozatos munkáját. Köszönetükhöz a zsűri tagjai (Józsa Mónika, Dr. Mindszenty Zsuzsánna, Hraschek Katalin, Hartyányi Judit, Stubendek István) is csatlakoztak. Összességében, szívből jött köszönetük, mert sok éve hallgatják, élvezik és elismerik a Csengő Énekszót. Ők igazán tudták értékelni a vezénylő kollégák munkáját, elszánt küzdelmét, hogy színes műsorukkal elkészüljenek erre a tradicionális találkozóra. A fáradhatatlan lelkes munka, a lankadatlan hivatásszeretet és a gyerekek szeretete tette lehetővé, hogy pár hét alatt kevés és rövid próbák szorításában készüljenek fel a szereplésre. A résztvevők és a szervezők felbecsülhetetlen értékű munkájának eredményét hallhattuk-láthattuk ezen a fesztiválon.

Mindkét ünnepnapon egy-egy kiváló, példamutató énekkar adott hangversenyt a fesztivál szereplőinek és a hallgatóságnak gyönyörűségére. Mindkét kórus műsora válogatást adott a régi korok műveiből és korunk kóruszenéjének értékes darabjaiból. A vendég előadók több nemzeti és nemzetközi kórusverseny győztesei vagy díjazottjai: a **komáromi**

Concordia Vegyeskar (karnagy: Stubendek István) és a **budapesti Musica Nostra Kórus** (karnagy: Dr. Mindszenty Zsuzsánna)

Elragadó hangzásukat, tudásukat, muzikalitásukat a művek kidolgozott előadásának szolgálatába állították, példát mutatva fiatal kórusoknak, énekeseknek és karnagyoknak.

„...boldogság és hála tölt el bennünket, hogy ennek a csodának – a zenének - élői

és átadói lehetünk. S ha ilyen lelkülettel közeledünk a gyermekhez, s végezzük tanári hivatásunkat, akkor munkánk áldás lesz önmagunk és növendékeink számára egyaránt.”

Szalay Szilvia a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága elnökének Debussytól idézett gondolataival zárta a XVIII. Csengő Énekszó Fesztivált örömet adó napok után.

Hartyányi Judit

A TÖRÖKBÁLINTI CANTABILE KÓRUS ANGLIÁBAN

Minden kórus életében kiemelt szerepet játszik egy-egy külföldi turné. A hazai szereplés is egyfajta megmérettetés, de határon túl az a plusz felelősség hárul az előadókra, hogy a magyar zenekultúrát is képviselik. Három helyszínen mutatkozhatott be 2022. júliusában a Törökbálinti Cantabile Kórus: Londonban, Gloucesterben és Cardiffban.

Természetesen minden fellépés mérföldkő az előadók életében, legyen az egyéni vagy csoportos produkció. Az is magától értetődő, hogy a szereplők a turnét megelőzően a külföldi programot a hazai közönségnek bemutatják. A törökbálintiak a KÖTA által szervezett matinékonzert sorozatán belül léptek fel közösen a Sándorfalvi Kamarakórusal a Magyar Nemzeti Galéria Kupolatermében 2022. május 22-én. *Vékey Marianna, Pfeffer Lilla*, illetve Pópitay Éva vezényelt, s e sorok írója kísért zongorán. Már ezen a nagyszerű hangversenyen kiderült, milyen fontos megkeresni és bevonni a fiatal korosztályt: tíz középiskolás énekelt a törökbálinti felnőttekkel, akik a Szőnyi Erzsébet Zeneiskola tanulóit. Köztudott probléma manapság a zenét szerető, jó esetben művelő utánpótlás kinevelése. Sajnos valós tény, hogy a komolyzene iránt érdeklődő közönség idősödik, s számuk rohamosan csökken. Az angliai út hatása ezen a téren is hosszútávú: olyan célt kell kitűzni a fiatalok elé, amiért szívesen vállalnak plusz munkát, s hoznak áldozatot.

A Cantabile Kórus két önálló koncertet adott, s egy anglikán istentiszteleten közreműködött. Először a Szent István Házban mutatkozott be az angol fővárosban élő magyarok és a helybéli érdeklődők előtt. Londonban a házigazda és az est támogatója az Angliai Római Katolikus Magyarok Egyesülete (ARKME) volt, melynek képviselőjében a magyar származású Maria Hastings köszöntötte a jelenlévőket. A kórus repertoárja igen széles, könnyű volt válogatni vezető

karnagyuknak, Vékey Mariannának. Az est folyamán szakrális darabok, népdalfeldolgozások, klasszikus operarészletek és kortárs művek hangzottak el.

Barabás Árpád négykezes kísérettel dolgozta fel a „Tavaszi szél vizet áraszt” kezdetű népdalt. Az első két versszak után a népdal ismétlése, egy imitációs szerkesztésű hangkavalkáddá alakul át. Ez a zsongó hatás megteremtette azt a hangulatot, amely az egész estét jellemezte: felkeltette, majd fenntartotta a közönség érdeklődését. A változatos program során Liszt Ferenc, Erkel Ferenc szerzeményei, az angol John Rutter, a lengyel Henryk Jan Botor, a szlovén Jani Golob, valamint XX. századi magyar szerzők kórusművei csendültek fel Volly István, Karai József és Koltay Gergely tollából. A lelkes közönség nagy tapsal hálálta meg a kórus előadását, s a kórustagok egy-egy szólóját. Meglepetéssel szolgáltak a londoniak: egy angol házaspár nyitotta meg a koncertet követő táncházat, akik Erdélyben tanulták a magyar táncokat, s 45 éve be is mutatják azokat!

Másnap szakrális művekkel közreműködött a Cantabile az egyik legrégebbi és legimpozánsabb, 1100 éves gyönyörű gótikus katedrálisban, Gloucesterben. Az anglikán istentiszteleten belül elénekelhették Kodály Magyar miséjének tételeit a székes-egyház férfikórusával (ők is magyarul!). A közös kórust *Adrian Frederick Partington*

dirigálta, aki korábban Simon Rattle munkatársa és orgonistája volt Birminghamben, jelenleg pedig a katedrális és a walesi BBC Nemzeti Kórus vezető karnagya. Lehetőséget kapott a Cantabile Kórus pár kórusmű előadására is. Így elhangozhatott Edward Elgar Ave Veruma, s Händel Messiásából a Halleluja, melyet David Hutchings dirigált. Botor, Rutter, Golob egy-egy kórusművét Liszt Krisztus oratóriumából a „Tu es Petrus” részlete követte. Utóbbinak leírhatatlan a hatása az ilyen hatalmas háromhajós székesegyházban mind a hallgatóság, s mind az előadók számára. A nagyméretű templomok akusztikájáról oldalakat lehetne írni. Most csak annyit említenék meg röviden, ami személyes tapasztalatom: a hatalmas tér és a jellemzően kő építőanyag fantasztikus hangzást tud teremteni, de igen nagy gyakorlat kell ahhoz, hogy a karzat 20-25 méteres magasságából szinkronban lehessen muzsikálni az oltár előtt éneklő zenészekkel. Mivel igen nagy a visszhang, ilyen esetben az orgonán kissé előre kell játszani az összjáték érdekében.

Szerencsére adatott annyi idő a kórus számára, hogy megcsodálhassa az angol gótika e remekét, körbejárhassa a középkori kerengőt, s felfedezhesse annak az uralkodónak a nyughelyét, akiről Arany János a Walesi bárdok c. balladát írta.

A harmadik koncertet is hirdette a Londoni Liszt Intézet plakátja, amelyet Walesben, a penarth-i Mindenszentek Templomában adott a törökbálinti vegyeskar. Ezen a hangversenyen világi és szakrális kórusok szólaltak meg kiegészítve szólódarabokkal és Kodály duettjével a Hány Jánosból. A szólóműveket Hajdú Diána, Fellegi Balázs, valamint Elizabeth Sillo és Egresi Tamás adta elő. Nagy sikert aratott a ráadás: egy walesi bölcsődal, a Suo Gân. A kórust Vékey Marianna, Pfeffer Lilla, s David Hutchings vezényelte, zongorán kísért Nagy Márta és Vékey Marianna. Az estet a fergeteges hangulatot teremtő Bristol Magyar Néptánc-együttes zárta.

Ennek az eseménynek szintén hosszútávú a hatása. Az élő zene által kiváltott érzelmek mellett a walesi-magyar

kapcsolatokat mélyítette el ez az est. Ezt bizonyította, hogy számos vezető megtisztelte jelenlétével a koncertet. A hatalmas vasárnapi londoni dugót legyőzve nagy örömeinkre üdvözölhettük a padsorok között a Londoni Magyar Nagykövetség elsőbeosztottját, Dr. Palóczy Pétert. Helybéli magyarokat és cardiffi méltóságokat is köszönthettünk: David Davies-t /a brit kormány walesi ügyekért felelős helyettes államtitkárát/, Alun Daviest /Wales leköszönő tiszteletbeli magyar konzulját/, Martin Berkeley-t /a leendő tiszteletbeli magyar konzult/, Tom Walkert és Hughes Morgans-t, akik Szegeden, illetve Debrecenben tanítottak.

A Walesi Magyar Kulturális Egyesület hatalmas munkával mindkét nép nemzeti öntudatát erősíti azáltal, hogy évek óta rendszeresen szervez közös programokat. A kapcsolatépítés fő mozgatórugója a fáradhatatlan elnöksasszony, Elizabeth Sillo, aki egy Békés megyei település szülötte, a híres szegedi Berdál énekiskola valamikori tanulója, tíz éve a BBC Nemzeti Kórusának jelenlegi és a City of Manchester Opera volt tagja. Nélküle nem jöhetett volna létre ez a maradandó élményt nyújtó közel egy hét.

KÖSZÖNJÜK!

Nagy Márta

A KÓTA ajánlja:

TARI LUJZA: IGÓ ISTVÁN NÉPDALGYŰJTÉSE A BÜKKI HEGYHÁTON

(Nekézseny Önkormányzata, 2021)

Mielőtt Tari Lujza: Igó István népdalgyűjtése a Bükk- Hegyháton című munkáját bemutatnánk, álljon itt Igó István lánya, Igó Lenke karnagy, zenetanár, az ELTE Zenei Tanszék nyugalmazott karvezetés tanárának összefoglalója Igó István életéről.

Apám két testvérével-János és Béla-szerény körülmények között nevelkedett Putnokon. A fiúk hamar önállósodtak. A tanulásban mindhárman jeleskedtek, ezért édesanyjuk igyekezett a legjobb iskoláztatást megadni tehetséges gyerekeinek.

Édesapám elemi és polgári iskoláit Putnokon végezte, 1930-34-ben a helyi Polgári Fiúiskolába járt. Itt osztályfőnökétől kapta első meghatározó zenei élményeit, aki az iskola énektanára, karvezetője, valamint az iskolai zenekar karmestere volt.

Apám 14 évesen került a Sárospataki Református Tanítóképző Intézetbe, ahol jeles eredménnyel képesítőzött 1939-ben. Még ebben az évben elnyerte a Nekézsenyi Református Népiskola kántortanítói állását. Nekézseny élete első és utolsó munkahelye, nyugdíjba vonulásáig (1939-1980). Sokszor elmondta, hogy a hely hívogató szépsége, és az ott élő kedves emberek ragadták meg képzeletét és tartották fogva négy évtizeden keresztül.

Nekézseny (szülőfalum) valóban csodálatos természeti adottságú település. a Bükk-hegység észak-nyugati oldalán, az Eger-Putnok vasútvonalon, a Lázberci víztározó közelében fekszik.

A 19 éves fiatalember-iskolai munkáján kívüli tevékenységéhez tartozott a református hitélet szertartási rendje szerinti énekek tanítása, a repertoár állandó bővítése. Az éneklést az orgona mellől vezette szépen zengő bariton hangján.

A hitélet dolgain kívül polgári kéréseknek (hivatalos levelek, kérvények megfogalmazása) is igyekezett eleget tenni. Szolgálat volt ez az élet számos területén.

1941-ben vonult be katonának a Tornaljai gyalogezred 13. zászlóaljához. 1944 áprilisától a háború végéig (13 hónap) aktívan vett részt a harcokban.

Hazatérése után apám volt az egyetlen tanító az iskolában. Összevont osztályokkal, különböző korosztályokkal dolgozott egyszerre. Lassanként új tanárok felvételével normalizálódott a helyzet.

1948-ban iskolaigazgatóvá nevezték ki. Az iskolaépítés és a napi munka mellett a továbbtanulás, a továbbképzés lehetőségeiről is döntenie kellett. A budapesti Népművelési Intézet karnagyképzőjébe jelentkezett (1962-65). Mestere a nemrégiben elhunyt Párkai István tanár úr volt.

1969-ben az Egri Tanárképző Főiskola ének-zene szakán, levelező tagozaton szerzett diplomát.

Tanári munkájának kedvenc területe mindvégig a kórusépítés, és a karvezetés volt. A zenélés, a zenéltetés lételeme volt, és ez az előadás minőségében is megmutatkozott.

Az évek során számos állami kitüntetéssel ismerték el szakmai és pedagógiai munkáját. Hadd említsek meg néhányat ezek közül!

Miniszteri dicséret 1966, 1972
Szocialista Kultúráért 1976
Munka Érdemrend ezüst fokozata 1977
Posztumusz Nekézsenyért díj 2015

Zenei működésére a sokszínűség és az együttesek sokfélesége volt jellemző. Nekézsenyben mindig működött valamilyen énekes együttes: az iskolai énekkaron kívül férfikar, leánykar (több korosztályból, és évfárból), ifjúsági vegyeskar, népdalkörök, pávakörök, (a szomszédos községekben is vezetett népdalköröket).

A furulya és citera-szakkörökből remek játékosok kerültek ki, akik hol kíséretként, hol önálló műsor blokkban szerepeltek, ezzel is színesítve az énekes repertoárt.

Édesapám négy évtizeden keresztül tanította a gyerekeket zenei írásra-olvasásra heti két énekórában. A szép kifejező

éneklés és értő zenélés az énekkari produkciókban is megjelent.

Gyűjtötte és lejegyezte a nekézsenyi és környékbeli népdalokat, majd továbbadta magas szakmai színvonalon tanítványainak és együtteseinek.

Több éven keresztül vezette a járás kórusmozgalmát. Sikereit bizonyították a minősítéseken elért szép eredmények, rádiószereplések, televízió felvételek, újságcikkek.

25 év kihagyás után, 2014-ben a pávakör újjáalakult, Nekézsenyi Hagyományörző Pávakör és Citerazenekar néven. Feladatuknak tekintik Igó István hagyatékának megőrzését, fontosnak tartják a népdalkincs és a hagyományok megtartását, továbbadását a fiatalabb generációnak.

Az elmúlt években apám emlékére Nekézseny Község Önkormányzata támogatásával, Új-Tózsza Csabáné polgármester asszony pályázataival:

Tari Lujza ismertetője:

IGÓ ISTVÁN NÉPDALGYŰJTÉSE A BÜKKI HEGYHÁTON CÍMŰ KÖNYVÉRŐL

A könyv eredetileg Igó István ének-zenetanár, karnagy, népdalkörvezető, népdalgyűjtő, a nekézsenyi Általános Iskola igazgatója 100. születésnapjára 2020-ban jelent volna meg, amit a Covid-járvány megghiúsított. 2022 nyár végén azonban sor került a bemutatójára Nekézsenyben, a helybeli (még Igó István által alapított és vezetett) Hagyományörző Népdalkör közreműködésével. A település polgármesterén, Új-Tózsza Csabánén kívül – akinek sok köszönhető a kiadás anyagi feltételeinek megteremtéséért –, az Igó család részéről Igó Lenke, az idehaza és külföldön egyaránt megbecsült, Apáczai-Csere János díjas karnagy, az ELTE Zenei Tanszékének nyugdíjas karvezetés tanára, valamint Dr. Igó Zsuzsanna, az Eszterházy Károly Főiskola nyugalmazott mestertanára mondott beszédet. Magam, mint szerző, a könyv létrejöttének körülményeit és tartalmát ismerttettem. A Magyar Kodály Társaság 2023. évi közgyű-

lésébe 2019-ben megjelent Magyar Imre könyve Emlékezés Igó István életére és zenei munkásságára. Ugyanebben az évben megnyitották az Igó István Emléktermet.

2020-ban apám születésének 100 éves évfordulójára emléktáblát avattak.

2021-ben megjelent Tari Lujza kötete, amelynek könyvbemutatója 2022 szeptemberében volt Nekézsenyben.

Tari Lujza: Igó István népdalgyűjtése a Bükk Hegyháton című munkája mintegy 900 dalból válogatott-repertoárt mutat be négy község népdalkincséből (Nekézseny, Csernely, Lénárdaróc, Nagyvisnyó). Boldog vagyok, hogy egy tudós-tanár, korosztályának egyik legelismertebb képviselője vállalta édesapám népdalgyűjtésének feldolgozását és kiadásra történő előkészítését

A kötet megjelenését támogatta Nekézseny Önkormányzata, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alap.

Igó Lenke

léséhez kapcsolódva újabb bemutatóra került sor Budapesten 2023. május 13-án. Ezen a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Népzene Tanszékének hallgatói mutattak be a kötetből általam kiválasztott népdalokat.

Igó István munkásságával és erkölcsi példájával meghatározó, hosszú időre irányt mutató személyisége volt szűkebb és tágabb környezetének, akit napjainkban is nagy tisztelet övez Nekézsenyben és környékén. Abban a korban nőtt föl, ismerte és szerette meg a saját magának és még inkább közösségben zenélés örömét, amikor már hatottak Bartók Béla és Kodály Zoltán eszméi. Kodály zenei nevelési elvei terjesztésében nagy szerep jutott tanítványainak (Rajeczky Benjamin, Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Kerényi György), akik iskolai ének-zene tanításuk, kórusvezetésük során az 1920-as évek közepétől hatékonyan dolgoztak a magasabb rendű zenei nevelés megvalósításán. Az iskolai zenei nevelés változása, a kórusmozgalom kiszélesedése, az ifjúsági csoportok körében divattá vált népdaléneklés a II. világháború idejére a műveltebbek körében a népzene jelentőségének felismerését is meghozta. 1945 után ugyanakkor a népdal, melyet a

politikai és kulturális élet kisajátított, sokak számára a maradiságot jelentette. A falvakban pedig a parasztságot erősen sújtó terhek alatt a dalolás is visszaszorult. A háború után mégis sok vidéki énektanár kezdte el összegyűjteni falusi környezete szájhagyományos dalismeretét. Különösen megerősödött a népdalok gyűjtése az első televíziós – Röpülj páva, röpülj kezdetű emblematikus népdalunkról elnevezett – versenyek után. A versenyek műsorvezetője Vass Lajos zeneszerző, karnagy volt, aki paraszti származásánál fogva kitűnően ismerte az egyszerű falusi emberek gondolkodásmódját, értett a nyelvükön, s a képernyőn keresztül is tömegeket tudott megénekelteni.

1956, majd az 1960-as évek utolsó tévesz-szervezései miatti keserű évek után a televíziós népdalverseny nyomán egyszerre tört föl a dal a városban és falun élők közül. A városi fiatalság elsősorban a táncházban keresztül, a falvak népe pedig megújodott keretek között éltethette tovább saját zenéjét. A szereplő falusiak mintát jelentettek az énekelni vágyóknak; hamarosan sorra alakultak a pávakörök, a citerazenekarok, melyeknek változatos alapanyagra volt szüksége. Igó István is e célból kezdte gyűjteni a népdalokat: a saját vidék népdalait bemutató, jól használható dallamanyagot kívánt hozzáférhetővé tenni az által több faluban alapított, vezetett népdalkörök és citerazenekarok számára. Nekézsenyben kívül írt le népdalokat Csernelyen, Lénárdarócon, Nagyvisnyón, Bükkmogyoródon, Dédestapolcsányban és Domaházaon. A dalokat iskolai hangjegyzetekbe kottáztatta le. Tizenhárom füzetet töltött meg többet többféle szövegváltozatban.

Igó István a gyűjtemény kiadását tervezte. Fel is vette a kapcsolatot a népzenei versenyek zsűrielnökeként is széles körben ismert népzene-kutatóval, Kodály tanítványával, Olsvai Imrével. A kiadványt azonban nem volt módja elkészíteni. Gyűjteménye szerencsére megőrződött, s Igó Lenke szívügyének tartotta az anyag kiadását. Tőle kaptam felkérést a gyűjtemény feldolgozásra, a kiadás szakmai előkészítésére. A népdalokat tartalmazó füzetek pedig méltó helyre kerültek az MTA

Zenatudományi Intézetének Népzene- és Néptánc-kutató Osztálya Archívumában.

Az Észak-magyarországi terület falvaiban számos jeles népdalgyűjtő illetve népzene-kutató megfordult Vikár Béla 1896-ban legelső, fonográffal végzett Borsod megyei gyűjtőútja óta. Vikár több alkalommal gyűjtött még a tájon, majd dolgozott ott többek közt Lajtha László, Seemayer Vilmos, Dincser Oszkár, Lajos Árpád, Kerényi György, Barsi Ernő és sokan mások. Sok Bükk-vidéki faluban gyűjtöttek népzene-t, de Nagyvisnyó kivételével Nekézseny és szűkebb környezete valamiképp kimaradt. Ezért is jelentős Igó István munkája, mely hiánypótló a táj népdalvilágának ismerete szempontjából.

A könyv Új-Tózsza Csabáné köszöntő-ajánlásával és Bánfalvi Lászlóné, a nekézsenyi kiadványok koordinátorának hasznos helytörténeti-táji ismertetésével kezdődik. Ezt az általam írt Előszó, majd Bevezető követi. Ez után az egyes falvak dallam-anyagával ismerkedhet meg az olvasó. A kötetet dalszöveg- és sorszámmutató, irodalomjegyzék és a faksimilek jegyzéke egészíti ki. A gyűjtemény 250 darab kottát tartalmaz, további 54 szövegváltozatot, s az egyes falvaknál újabb népdal-kezdősorok tájékoztatnak arról, melyik szám alatt találjuk meg a hozzátartozó dallam kottáját. Az egyes népdalokhoz számos jegyzet kapcsolódik, amely rávilágít arra, mikor, hol, ki gyűjtötte első ismert változatát, melyik vidéken található változatai. Így végeredményben a szorosan vett Bükk tájon kívül az egész magyar nyelvterületről képet kapunk egy-egy népdal kapcsán, Vikár Béla, Bartók, Kodály és Lajtha neve pedig sokszor felbukkan.

A táj-ismereti népzene-tudományi szemponton kívül fontos volt a gyűjtemény kiadása azért is, hogy a település és környéke lakói megismerhessék Igó Istvánnak ezt a példaeértékű, szerényen végzett tevékenységét. A gyűjteménybe Nekézsenyből, Csernelyről, Lénárdarócról és Nagyvisnyóból kiválogatott népdalok erősíthetik az ott lakók lokálpatriotizmusát. Nem mellékesen pedig visszatámasztóak már elfelejtett népdalok.

A gyűjtemény dalanyagának nem csak az ott lakók számára van üzenete. Aki kézbe veszi a kötetet, megismerheti belőle, milyen dallamok és hozzájuk kapcsolódó szövegek éltek a területen a gyűjtés idején, azaz körülbelül az 1970-es évek második, 1980-as évek első felében. Igó István nem sok régi népdalt talált már. Az ilyenek pusztulását, a még élők díszítéseinek elhagyását már az 1930-as években jelezték a területen működő gyűjtők. Igó István az általa bejárt falvakban azonban még élő dalkincset talált: a nagyrészt új stílusú népdalok, a nép között meggyökeresedett népies műdalok még elevenen, ízes tájszólásban éltek az e tájon

kedvelt különböző korú és eredetű régebbiek mellett. Egy korszak zenei lenyomatát találjuk meg tehát e válogatott dalanyagban, az általánosan ismert népdalok esetében is az ezen a területen jellemző dallamfordulatokkal, sajátos szavakkal, kifejezésekkel. Örvendetes, hogy egy újabb népdalkiadvánnyal

gazdagodhattunk Igó Istvánnak, a nagyközönség előtt eddig ismeretlen népdalgyűjtő munkájának köszönhetően!

Tari Lujza

A szerző, Tari Lujza a zenetudomány kandidátusa, az MTA Zenetudományi Intézet Népzene- és Néptáncutató Osztály nyugalmazott tudományos főmunkatársa. Ma is aktív, publikál, előadásokat tart, konferenciákat szervez.

ZENE NÉLKÜL NINCS TELJES EMBER

Tarhoson a Gulyás Györgyről elnevezett Zenepavilonban a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával a Békés-Tarhosi Zenebarátok Köre hagyományos öregdiák találkozójaival együtt érdekes és tartalmas szakmai programot kínált az ének-zene oktatás valamint a karvezetés aktuális kérdései iránt érdeklődő pedagógusoknak.

Mi is lehet Tarhoson, az egykori – nyolcéves fenállása alatt négy nevet is viselő, Kodály által is meglátogatott – énekesiskola helyszínén a legfőbb kérdés? Hogyan érvényesülhet napjaink globalizált világában a Kodály-koncepció?

Erre a kérdésre adott választ **Dr. Mindszenty Zsuzsanna** nyugalmazott docens, karnagy, a Kóta társelnöke „**Kodály koncepció a globalizált világban**” című előadása.

Érzelmelhető, hogy külföldön mennyire elismertek még

ma is Kodály elvei az ének-zene oktatásban.

Nálunk annyira különbözőek a körülmények: az iskolák, a gyerekek, az anyagi és az oktatási háttér?

„**Mit kellene tenni?** Az iskolában úgy tanítani az éneket és zenét, hogy ne gyötrellem, hanem gyönyörűség legyen a tanulóknak, s egész életére beleoltsa a nemesebb zene szomját... Sokszor egyetlen élmény egész életére megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola kötelessége” – vallotta Kodály Zoltán, akinek véleménye ma is helytálló.

„A Kodály koncepcióban éppen az a jó, hogy – szemben a szigorúan sematizált módszerekkel – valóban az elvek, a szemlélet, a filozófia a fontos. És az elvek között is van olyan, amelyik mindenütt, minden körülmények között, tértől, időtől, iskola-rendszertől, igazgatótól és anyagi helyzettől függetlenül működni tud. Talán a mai világban legtöbb, amit tehetünk, hogy ezeket az elveket nagyon komolyan átgondoljuk, és a leglényegesebbekhez mindenáron ragasz-

kodjunk” – idézem a tanárnő szavait.

Az egyik legfontosabb alapelv, hogy a tanítás mindig **érték-elvű** legyen. Kodály szerint „*csakis művészi érték való a gyermeknek*”. Tegyük minél többet a zenei igénytelenség felszámolásáért! Hihetetlenül aktuális ez a mai világunkban, ahol az értékek lassan eltűnnek. Bartókot idézve: „*Csak tiszta forrásból...*”, mert „*A rossz ízlés lelki betegség, amely kiéget a lélekből minden fogékonyságot. A zenének éppen az a feladata, hogy lelki egészséget biztosítson művelőinek, kifejezőmódot az érzelmeknek, enyhítse a bánatot, oldja a keserűséget, s kiteljesítse az örömet, hűségre, önfeladás nélküli befogadásra, szeretetre tanít bennünket*”.

A Kodályi koncepcióban a tanítás középpontjában **az éneklés** áll. A békéstarhosi énekesiskola eszerint az alapelv szerint működött. Kodály Zoltánt idézve: „*Van a gégegyékben olyan hangszer, hogy szebben szól a világ minden hegedűjénél, csak legyen, aki megszólaltassa! Ezzel a hangszerral eljuthattok a legnagyobb zenei géniuszok éltető közelségébe, csak legyen, aki vezet!*” Vannak más zeneoktatási módszerek, amelyek egy-egy hangszert, vagy éppen az ütőket helyezik a fókuszba. Mennyivel természetesebb, magától értetődőbb, és még ráadásul olcsóbb is az emberi hang, mint hangszer, amely mindenkinek rendelkezésére áll! Az éneklés, mintha visszaszorult volna napjainkban minden közösségben. Nem énekelnek a ballagók, gépről szól a Himnusz, a Szózat. Nehéz éneklésre bírni a kamaszokat. Pedig az éneklés nemcsak lelkünkre, de az emberi testre is jótékony hatású, napjainkban egyre többet olvashatunk erről.

A **zenei írás-olvasás** fontosságával sok más zenetanítási módszer nem törődik eléggé. Kodály így fogalmaz: „*Mindenkinek hozzáférhető a zene megismerésének útja: a zenei írás-olvasás. Ennek birtokában mindenki részese lehet nagy zenei élményeknek.*”

A fent említett alapelvek érvényesülésének kiindulópontja a gyermekdal és a népdal. Erről a következőket vallotta Ko-

dály: „*Minden népnek van egy sereg népdala, amely oktatásra kiváltképpen alkalmas. Ezeket jól kiválogatva, a népdal lesz a legmegfelelőbb tananyag, hogy rajta a gyermekeknek az egyes zenei elemeket bemutassuk és tudatosítsuk ezeket... Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. És az idegen országok népdalainak megismerése a legjobb út az idegen népek megismeréséhez. Mindezen fáradozások végcélja abban áll, hogy a tanulókkal megismertessük és megszerettessük a múlt, a jelen és a jövő klasszikusait.*”

(A népdal szerepe a zenei nevelésben, 1966)

A célok eléréséhez pedig legfontosabb eszközök a következők:

„...a **szolmizálás**... gyorsabban visz a folyékony kottaolvasásra. Természetesen csak a relatív szolmizálás, mert itt a hang nevének kiejtésével meghatározzuk szerepét a tonalitásban.”

„A **ritmust**... sokkal előbb és sokkal behatóbban kellene gyakorolni, mint azt manapság szokás, és pedig szintén két szólamban. S ha majd az óvoda is kiveszi részét a ritmusképzésből, nem lesz többé illúzió a kottaolvasás az elemiben.”

A **kétszólamú éneknek**, a karéneklésnek „alig felbecsülhető a fejlesztő értéke minden irányban, nemcsak a polifon hallás, hanem az egyszólamú ének tisztasága szempontjából is.”

Sose felejtjük el, hogy a zenei nevelésben személyiségformáló hatás rejlik. Az emocionálisan átélt élmény formálja a leghatásosabban a személyiséget.

Azt hiszem, a fenti logikus gondolatmenet meggyőzte a hallgatóságot a Kodály által kidolgozott zenepedagógiai rendszer alkalmazhatóságáról. A hogyanra is választ kaptunk, és a jó hangulathoz elengedhetetlen közös éneklés sem maradt el, még kánonban is!

A programot zenei élmények övezték. Kerényi Judit, tarhosi „utód”, oboaművész és tanítványai, a Weiner Leo Zeneművészeti Szakgimnázium tanulói klasszikus dallamokkal örvendeztették meg a résztvevőket.

A házigazda képviselőjében még egy előadót hallhattunk. **Végváry Edina**, a Gemma Kft. üzletfejlesztési menedzsere, a Megújuló Tarhosért Alapítvány képviselője „**Tarhos és**

a zeneturizmus jövője” című előadásában kiemelte a zene fontos szerepét a turizmusban.

Rávilágított arra, hogy az egykori Énekiskola szellemiségére, hagyományaira alapozva Tarhosnak kiemelt szerepe lehet a vidéki turizmus fejlesztésében. A Kodályi zenepedagógia a világörökség részévé vált, egy „világuta-

zó turisztikai termék”, melynek gyökerei az egykori tarhosi énekiskolához vezetnek vissza. A zene is velünk utazik, úton-útfélen halljuk a „muzsika hangját”. Hazánk bőséges komolyzenei programkínálattal rendelkezik, és ahogy egykoron Tarhos a „vidék zenei fellegvára volt”, a jövőben újra kiemelt szerepet tölthetne be hazánk kulturális életében: zenei témájú körutazások, csillagtúrák, zenei mesterkurzusok, komolyzenei fesztiválok, kórushangversenyek, zenei továbbképzések, zenei táborok formájában. A zene innovatív turisztikai vonzerő, inspirál, élményteremtő, a világ minden tájára csalogatja a turistát. A tarhosi kastélypark a Gyula és környéke turisztikai régió egyedi zeneturisztikai attrakciójává válhat a jövőben, ha kiemelt célú támogatásokkal a tulajdonos elképzelései valóra válhatnak.

2022. 07.07.

Farkas Lászlóné

a Békés-tarhosi Zenebarátok Köre elnöke

Fotó: Varga Péter

ÉNEKELJ AZ ÚRNAK!

Kórusunk hagyományos pünkösdi koncertjeinek sorát egy időre megszakította a pandémia, de a járvány okozta feszültségből kissé fellélegezve, 2022. június 3-án különleges műsorral igyekeztünk kárpótolni közönségünket. A műsor különlegességét adta, hogy vendégül láthattuk Székesfehérvár neves kórusát, a Vox Mirabilis Kamarakórust – az egyebek mellett a Magyar Kultúra Lovagja címmel is elismert – Zemlényi Katica karnagy vezetésével. A vendég kórus műsora felejthetetlen élményt nyújtott nekünk, és a hallgatóságnak egyaránt, nem csak hangzásban, muzikalitásban, de látvány elemeiben is. Nagy örömünkre e közös koncertet 2022. szeptember 17-én újabb követte. A Vox Mirabilis Kamarakórus meghívására

Nagykanizsa Város Vegyeskara együtt lépett fel velük a székesfehérvári Jézus Szíve templomban, vendéglátóink évadnyitó „Énekelj az Úrnak!” c. hangversenyén.

Ismerve vendéglátóink felkészültségét, mi is nagy izgalommal és lelkesedéssel készültünk erre a koncertre. Karnagyunk Cseke József kórusunk repertoárjának különlegesebb darabjaiból válogatott. Igyekezett olyan kórusműveket választani, amelyek a zeneirodalom egy nagyobb szegmensét foglalják magukba, közismertebbek, megfelelnek a hely szellemének, erőteljes hatást gyakorolnak éneklőre és a hallgatóságra egyaránt, és nem utolsó sorban nagyon szeretjük őket.

Előadásunkban elhangzott Tallis reneszánsz angol zeneszerző If Ye Love Me című motettája, mely János evangéliumának egyik legszebb és legismertebb szakaszára íródott. A romantika neves szerzői közül Neglia és Rossini egy-egy műve, míg az olasz kortárs muzsikát Marzi: Maria lassú

c. darabja képviselte. Műsorunk nagyobb részében kortárs magyar zeneszerzők műveiből válogattunk. Felhangzott Orbán: Ave Maria in D című műve, majd Bárdos: Libera me (Látomás a végítéletéről) és Deák Bárdos György: Eli! Eli című megrendítő erejű és megrázó szépségű darabjait adtuk elő. A nemrég elhunyt Szőnyi Erzsébet: Ima alkonyi harangszóra című kórusműve majd Kodály: Szép könyörgés-e után mintegy összszegzésekppen Vedres Csaba, József Attila: Kész a leltár című versére írt kórusfeldolgozásával zártuk az estét. Természetesen nem maradt el a két kórus közös bemutatkozása sem. Kodály Zoltán: Esti dal című csoda szép művével búcsúztunk a hálás, értő, figyelmes közönségtől. Ez a dal igazi örömeleklés lett.

Csodálatos élményt jelentett a Jézus Szíve templomban énekelni. A templom megihitsége, melegséget sugárzó légköre jóleső, megnyugtató érzéssel töltött el bennünket. Ismét megcsodálhattuk a Vox Mirabilis Kamarakórus tisztá, csengő hangját, temperamentumát, szuggesztív előadásmódját.

Éppen ezért ez a fellépés több volt számunkra, mint egy koncert a sok közül. Meg-

tapasztaltuk most is, amit májusban Nagykanizsán, milyen nagyszerű dolog együtt énekelni. Átérezhettük ismét kórusaink szép összhangját, és azt, milyen csodálatos dolgokat tudunk létrehozni együtt. Természetes, hogy magunk is élveztük az együttlétet székesfehérvári barátainkkal. A zene szépsége mellett ez az egyik csodás eredménye a kóruséneklésnek, maga az éneklés közösségteremtő ereje.

Itt nem csak arra gondolok, hogy a kórus egy nagyszerű közösség, de arra is, hogy Székesfehérváron igazi, zeneértő, szerető hallgatósággal, a közönség összetartozó közössé-

gével is találkozhattunk. *Zemlényi Katica* karnagy asszonytól tudjuk, hogy 12 éve tartanak bérletes hangversenyeket, ez idő alatt kialakult a hozzájuk kötődő, őket szerető és tisztelő közönség is. A mostani hangversenyen külön megtiszteltetés volt számunkra, hiszen a közönség soraiban köszöntötték a város Fricsay Richárd Zenei Díjasait.

Jó volt látni, ahogy a templom megtelt, és az emberek a koncert után sem siettek azonnal a dolgukra, hanem kinn a templom kapujában beszélgetve, bennünket is megszólítva osztották meg élményeiket. Ezzel is

kifejezésre juttatva összetartozásukat, a kórushoz kötődésüket. Végül, egy személyes élmény: valaki megjegyezte, hogy a két megrázó mű, a *Libera me*, és az *Eli! Eli!* olyan hatással van a hallgatóságra, hogy szinte beleborzongott aki hallhatta, ezért volt az, hogy utána hosszú csend következett, hiszen nehéz volt elkezdni tapsolni.

Mondják, hogy aki énekel, az kétszer imádkozik. Ezen az estén valóban megtelt a Jézus Szíve templom imádsággal. Köszönet ezért a Vox Mirabilis Kamarakórusnak, Zemlényi Katica karnagnak és a székesfehérvári közönségnek.

Kökényes Julianna

Nagykanizsa Város Vegyeskarának alt énekes

Könyvajánló

MINDEN ÚT

B. Horváth Andrea: Rómától Rómáig

38 év története a Kodály-módszer jegyében Magyar Kodály Társaság

A szerző egykori tanárom, az ő vezetésével végeztem a zeneakadémiai gyakorlótanításokat. Tudok-e vajon objektíve írni róla? Andrea nemcsak tanított, de végigvitünk közösen egy távoli, ázsiai továbbképző kurzust is, tanároknak. Azt hiszem, itt ismertük meg igazán egymást. Kiderült, hogy alapvetően mindenben egyetérünk.

Nemrég megjelent könyvében B. Horváth Andrea most a közel négy évtizeden át tartó olaszországi útjairól mesél.

Olaszország – Itália – önmagában az öröm és a kikapcsolódás helye. Ki az, akinek nem a finom borok, a mediterrán ételek, a mindig sütő nap és a langymeleg tenger jutnak eszébe róla? No, meg Vivaldi, vagy Verdi, Donizetti, a belcanto és a muzsika számos jelensége. Nos, mindezekben része volt Andreának számos útja alkalmával. Jól tette, hogy az elejétől kezdve jegyezte a történeteket. Megőrzött vonatjegyeket, tanmeneteket, a diákok köszönőleveleit, de a meghívóleveleket és az iratokat is. Mondhatnánk: így könnyű. Nem hiszem, hogy nagyon könnyű lehetett, hiszen a bőséggel nehezebb megküzdeni. Horváth Andreának sikerült. Remek mesélő, magával ragadja olvasóját. Tud a lényegre figyelni

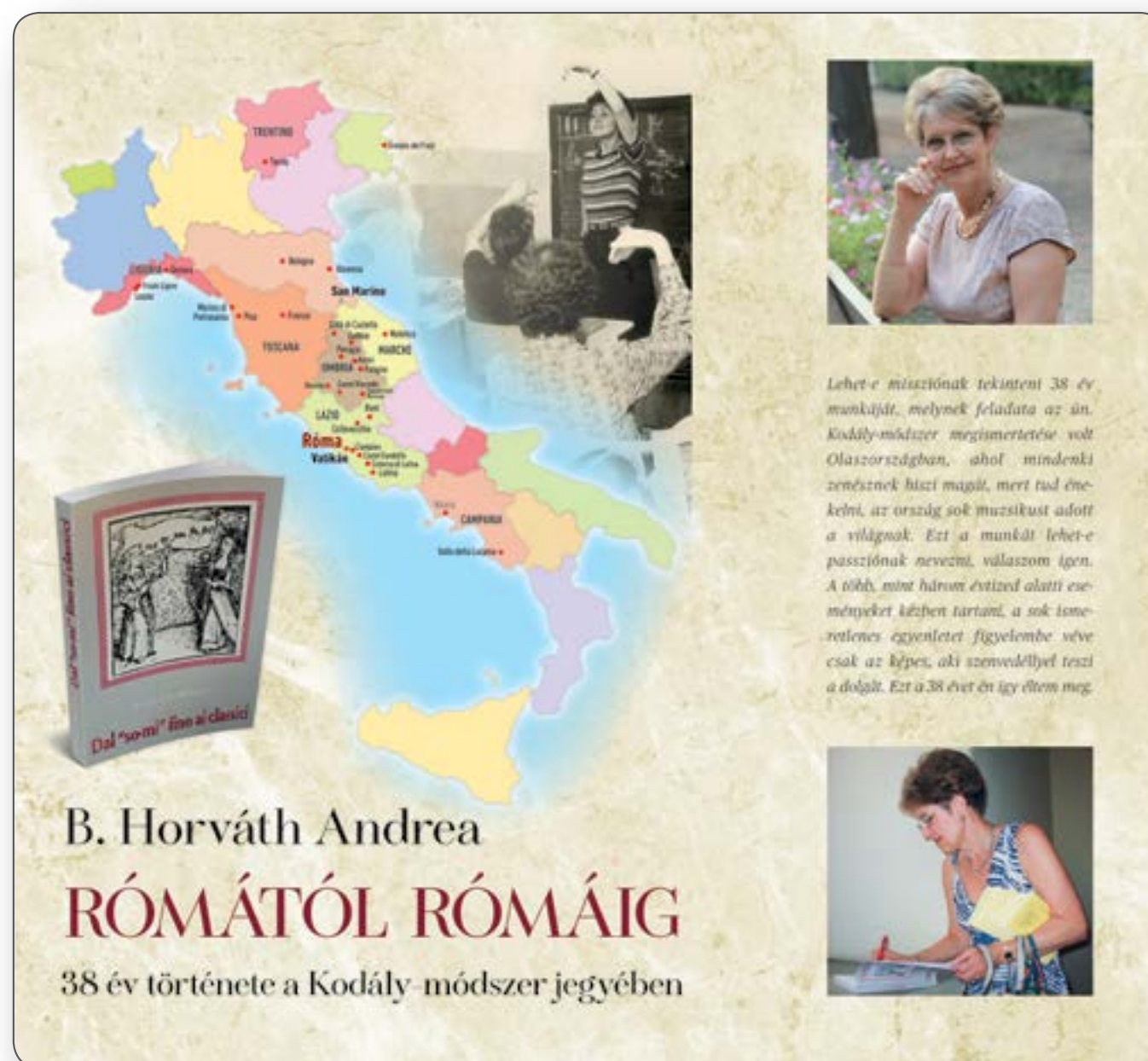

amellett, hogy akár vicces, akár bosszús apróságokba is beavat minket.

A fiatal karnagy, énektanár az elején tolmács segítségével dolgozott olasz földön, de hamarosan ő maga is megtanulta a nyelvet. Számomra is meglepő volt a tolmács személyét megtudni. Nem volt ő más, mint egykori orosz tanárunk, a fogságot is megélt kitűnő nyelvtanár, Komár Pál.

Horváth Andrea elvitte a déli országba mindazt, amit Szőnyi Erzsébet professzortól és a Zeneakadémia többi meghatározó jelentőségű tanáráról kapott – Kodály inspirálásával. Az utak 1977-ben kezdődtek és 2015-ig tartottak.

A remek út- és élmény leírások mellett megismerhetjük Andrea jellegzetes segítségét, azt a bizonyos fakanalat, amelyet magam is láttam használatban közös utunkon. A repülőként használható konyhai eszköz a kurzus

végén sorsolással mindig egy tanítvány tulajdonába kerül. „A fakanálra mindig rajzolok egy mosolygó arcot és a nyakán nemzetiszínű szalag van” – írja.

Szent Ferenc városában, Assisiben háromszor is járt. Számos kollégát említ, akikkel együtt is dolgozott.

Ahogy Kodály elképzelte, úgy folyt a tanítás. Természetesen a gyakorlatok nagy része Kodály alkotása, és magyar népdal is szerepelt a tananyagban. De a fiatal tanár mindig törekedett a helyi, azaz az olasz népdalok felkutatására és használatára. Ezt a módszert a 60-as évek végétől alkalmazták már Olaszországban, innentől beszélhetünk

ott is néhány helyen a mozgó dó-ról. Módszertani könyvet is írt a metódus adaptációjához *Dal „so-mi” fino ai classici* (A szó-mi-től a klasszikusokig) címmel, melynek kiadását több komoly szervezet is támogatta. Hatalmas összefogással készült el a könyv.

Olyan országban valósult meg ez a remek és fontos munka, ahol „*nincs népzenei hagyományörzés, nincs énektanítási koncepció, felépítettség, nem lehet mire alapozni a zenei ismereteket. Hiába élt a X. században Guido d'Arezzo, elveszett a fonal.*” Ám lassan elindult valami, sokan megtanulták a módszert és sokakhoz eljutott a zenei írás-olvasás elsajátításának e remek eszköze.

Rendkívül igényes könyvet tudhat magáénak az, aki hozzájut Horváth Andrea hiánypótló, szórakoztató műnek sem

utolsó könyvéhez. Ki kell emelni a lektor, *Köteles György* és a tipográfus, *Dobó Nándor* kiváló munkáját. Minden oldalon több remek minőségű, jól elrendezett, vizuális élményt nyújtó fotó vagy ábra is látható. Mindez azért, hogy a szerzővel tartsunk, még ha a múltba is kell mennünk vele. Ott vagyunk, énekelünk és tanulunk tőle. A kötet végén az éttermek, étkezések, a szálláshelyek és az utazások számos mizériáját, érdekességét és

élményét is megosztja velünk, valamint a különösen kedves vatikáni látogatását.

B. Horváth Andrea életútja akkor is teljes lenne, ha csak a Fazekas Gimnázium gyakorlatvezető tanári munkáját és az Andor Ilona Baráti Társaság Nőikarának vezetését vennénk figyelembe. Ám ezek mellett egy hatalmas nemzetközi karriert is magáénak tudhat. Emellett jelenleg a Magyar Kodály Társaság társelnöke – megérdemelten. Andrea élete egyenes úton halad, hiszen végig egy a cél és egy a módszer. Hogy emellett remekül is érezte magát

a világ megismerésekor, az külön öröm! Vagy másként: „misszió – passzió” – ahogyan Szőnyi Erzsébet fogalmazott egy levelezőlapon.

Marcus Valerius Martialis római költő kétezer éves bölcsességével indul a könyv, amelynek megismerését szívből ajánlom mindenkinek: „Kétszeres életet él, kinek a múltba néznie öröm.”

Fehér Anikó

„MENNYEI HANGOK” ZENGTEK A TISZAFÖLDVÁRI SZENT ISTVÁN TEMPLOMBAN

2022. június 4-én

„Mennyei hangok” zengtek a Tiszaföldvári Szent István templomban 2022. június 4-én

2020-ban a **Tiszaföldvári Pedagógus Nőikar Egyesület** pályázott a Tiszaföldvár Város Helyi Közösségi Csoportja által kiírt TOP-7.1.1-H-ESZA Kulturális-, szabadidős és közösségfejlesztő pályázatára, hogy nemzetközi kórustalálkozót szervezzon lengyel, finn és baráti kórusaival. Mindenkori célja: Tiszaföldvár zenei életének gazdagítása. Sajnos a pandémia miatt akkor elmaradt ez a találkozó.

2022. januárjában lehetségessé vált a találkozó megszervezése. Az időpont 2022. június 4, Pünkösöd szombatja. Ez megfelelt a hazai kórusoknak is. Közben a finn kórus megszűnt, a mielicei kórus nem tudta az utazás költségeit fedezni az ukrán háború miatt. Így maradtak a régi barátaink: a **Csongrádi Zenebarátok Kórusa**, a **Szentesi Bárdos Lajos Vegyeskar**, a **Jászberényi Székely Mihály Vegyeskar** és a **Tiszaföldvári Férfikar**.

A Pedagógus Nőikar – akikhez közben öt férfi is csatlakozott – vegyeskari kórusművekkel is készült. Több mint 200 dalos kórustárs érkezett a rendezvényre.

Kórusunk a megszentelt helyet, a **Szent István katolikus-templomot** választotta rendezvényhelyül. Pünkösöd, a Szentlélek kiáradásának ünnepe. A Gondviselő úgy rendezte, hogy a találkozó ebben a templomban legyen.

Hegedűs István, polgármester úr köszöntője után *Kovácsik Antal*, a tiszaföldvári plébániaszervező és állandó diakónusa az ünnepre emlékeztetve kérte a kórusokat, hogy énekeljék együtt az aznapi **csíksomlyói búcsú Mária énekét**. Almainé Szabó Gabriella zongorakísérettel zengett az ősi Székely Himnusz szívet melengető dallama, ami szárnyakat adott a kórustalálkozóznak: „Ó én édes jó Istenem, Oltalmazó, segedemem, Vándorlásban reményem, Ínségemben lágy kenyerem”.

Mivel a Tisza mentén élünk, a folyó, az itt született népdalok gyakori szereplője. Pl. a Csongrádi dallamoknak is, amit **Túri Attiláné Galli Márta** édesapja, **Galli János** gyűjtött. Megtisztelő volt, hogy leánya vezényelte a közösen éneklő kórust. (*Tisza szélén nem jó mélyen aludni, Által mennék én a Tiszán, Mély a Tiszának a széle, Csütörtökön virradóra.*)

Így vette kezdetét a kórustalálkozó.

Baczúr István gimnáziumi tanár, műsorközlő elsőként a **Csongrádi Zenebarátok Kórusát** mutatta be.

1966-ban alakult a 40 tagú kórus. Repertoárjuk különböző zenetörténeti korok világi és egyházi művei, magyar népdalfeldolgozások, könnyűzenei művek. Több magyarországi városban is énekeltek, de külföldre – Franciaországba, Szlovéniába, Romániába, Ausztriába, Lengyel-, Cseh-, Horvát-, és Olaszországba is eljutottak. 2010-ben a római Szent Péter Bazilikában a Liszt Kórus tagjaként Liszt: Esztergomi miséjében énekeltek. 2021-ben a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson 25 fővel daloltak. Két karnagy irányítja munkájukat: *Túri Attiláné* és *Varga Zsuzsa*. Csongrád város Képviselő Testülete 2010 augusztusában Közművelődési-díjat adományozott a kórusnak, emellett arany minősítéssel is rendelkeznek.

Ezen a szép hangversenyen változatos, széles repertoárral léptek a közönség elé női-, és vegyeskari művekkel: - Farakas: Vallon szerenád, Gárdonyi: Jere be violám. Tiszta, szép együtthangzás jellemezte a Túri Attiláné által vezényelt

műveket. Varga Zsuzsa karnagy vezényelte vegyeskari műveket a játékosság, könnyedség vidámság jellemezte. Pl. Táncol a rózsám, vagy Rossini: II. Carnevale di Venezia. Zongorán közreműködött: *Muladi József*.

Másodikként a Jászberényi Székely Mihály Vegyeskar énekelt. 1978-ban alakult. Tagjai tanárok, diákok, mérnökök, orvosok és nyugdíjasok. Alapító karnagyuk Czeglédi Zoltán és Cs. Nagyné Túri Márta voltak, akik tragikus balesetben és betegségben korán elhunytak. Jelenlegi vezetőjük *Vlaszati Erika* karnagy.

Számos külföldi és hazai szereplés birtokában, repertoárjuk színes skálájával többszörös Fesztivál-Díjasok. Jászberény városában végzett kulturális munkájukért Nívó-díjat és Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Díját is megkapták. Igényes műsorválasztásuk is mutatta, hogy nagyon készültek erre a hangversenyre. A két Ír Áldás meghitt hangulatát szép piánókkal mutatták be Farkasné Szőke Tünde aláfestő zongorakíséretével. Újszerű hangzású volt Mike Ádám 1994-ben írt Ladányi dalok kórusműve: az első parlandó előadású, finom, szomorú hangulatát a giustó vidámsága oldotta fel, amit még csak fokozott a Félre tőlem búbánat – népdalfeldolgozás markáns előadása. Látszik, hogy a kórus szereti a népdalfeldolgozású kórusműveket. Daróczi Bárdos Tamás: Bükkvidéki lippentős vegyeskari műnek megfelelően nők és férfiak párbeszéde, illetve tréfálkozása izzó hangulatot teremtett. A kórus befejező két műsorszám: Rutter: The Lord bless you and keep you és Patrick M. Liebergen: Ave Maria könnyed előadása zárta. Gratulálunk a művészi zongorakíséreért *Farkasné Szőke Tündének*.

Harmadikként a **Szentesi Bárdos Lajos Vegyeskar** adta elő műsorát. A kórus 1977-ben alakult, a jelenlegi karnagyunk Nagy János alapításával. Repertoárjukban reneszánsz kórusirodalomtól a XX század magyar zeneszerzői, különösen Bárdos Lajos és Kodály Zoltán művéig minden megtalálható. Huszonnyolcadik alkalommal rendezték meg az idei év májusában az Egyházzenei Találkozót. Kapcsolataik révén Ausztriában, Lengyelországban, Németországban, Szlovéniában, Erdélyben, a Felvidéken és a Vajdaságban is sikerrel szerepeltek már.

Fenntartójuk a Szentesi Zenebarátok Egyesülete. Kitüntetések: Szentesi Városért-díj, KÓTA-nívódíj, a Csongrád Megyei Közgyűlés Alkotói Díja. Országos minősítéssel 2020-ban Fesztiválkórus minősítést kaptak. Hosszú ideje énekel együtt a kórus, hallgató és látható volt az együttműködés karnagyukkal, Nagy Jánossal. A bevezető, köszöntő énekük: Halmos László: Jubilate Deo – üdén, frissen szólalt meg. Nagy figyelmet és fegyelmet igényelt Gounod: Laudate Dominum kórusműve. Gyönyörű hangzások formálódtak meg Nagy János igényes munkájaként. Zárásként ifj. Somorjai József: Trubadur mollban – *Horváth Henrietta* karakteres kíséretével énekelték el. A közönség nagy tapssal köszönte meg műsorukat.

Szünet után a **Tiszaöldvári Férfikórus** mutatta be programját. A fellépő öt kórus közül a legidősebb, hiszen hamarosan 100 éves lesz a kórus, mely nagy büszkesége Tiszaöldvárnak. Alapítója Petrányi Elemér 1951-ig vezette a kórust, őt követte a '60-as években Jordán Antal és Jordán Antalné. Hazai és külföldi szereplések erősítették hírüket, pl. a debreceni Bartók Béla Nemzetközi Kórusverseny. Több külföldi fellépésükön is vitték Tiszaöldvár hírét, pl. Finnország, Franciaország, Németország, Lengyelország, Vajdaság. 2006-ban Szabó Zsolt karnagy vette át az irányítást. Négyyszer nyerték el a Fesztivál-díjat. Erdélyi-, felvidéki és délvidéki kapcsolatukkal a nemzeti nyelv fenntartásáért rendezik meg minden évben kórustalálkozójukat. Színes palettájukon egyházi kórusművek, népdalfeldolgozások, operakórusok, megzenésített versek és modern kórusművek is szerepelnek. A Férfikórus hangjának mindig ünnepi hangulata van: tiszta, acélozott hang egyedi hangzású. Örömmel vártuk szereplésüket. Most sem csalódtunk. Szép piánók szóltak a Panis Angelicusban és Verdi: Búcsú a hazától művekben. Karakteresen hangzott: Mozart: Papok kara – béke és nyugalom áradt. Régóta repertoárjukon van Verdi: Rabszolgakórusa a Nabucco című operából. Mindig köny-

nyeket csal szemünkbe, mert nem rutinosan, hanem a szabadság utáni vágy áhító hangján szólal meg. Mindig nagy taps a jutalom. Az utolsó kórusművükkel Leczó-Nyerges: Nélküled címmel emlékeztek meg a nemrégiben „hazatért” kórustagoktól. A közönség meghatódva köszönte meg a kórus produkcióját, Szabó Zsolt karnagynak és *Makai István* zongorakísérőnek közreműködését.

A házigazda, a **Tiszaöldvári Pedagógus Nőikar** énekelt utolsóként. 2006-ban alakultunk énekelni szerető pedagógusokból, de később csatlakoztak hozzánk más foglalkozásúak is. Kamarakórusként működünk, ezért nagyon fontos az egységes hangzás. A hosszú évek hangképző gyakorlatai sikerrel jártak és járnak a mai napig. Kezdetben helyi rendezvényeken, (kiállítás megnyitók, múzeumi napokon) később már a környező falvak rendezvényein is (Tiszaöldvári nyárnyitó hangversenyén, Dunaföldváron, Bácsföldváron) léptünk fel. Évente önálló hangversenyt szerveztünk, pl. Kodály Zoltán születésnapján, a Reneszánsz év alkalmából, Zene a gyermekekért, stb. Nemcsak kórusokat, hanem előadóművészeket is meghívtunk egy-egy rendezvényünkre: Edöcs Tamás fuvalaművészt, Mocsári Emma zongoraművészt, Ittész Tamást és feleségét, Mudrák Mariann énekest, vagy Erdős Csabát és Hornyák Andreát a Prométheus duó művészeit is.

Repertoárunk széles skálájú, a reneszánsztól a klasszikus, romantikus mesterek kórusművéig. Szívesen énekeljük Kodály, Bartók, Bárdosi darabjait. Karai Józseffel személyes kapcsolatban voltunk, kottákat is küldött, amelyeket szívesen megtanultunk és bemutattunk. 2009-ben tagja lettünk a Pedagóguskórusok Országos Szövetségének, rendezvényein rendszeresen éneklünk. 2011-ben megmérettettünk, országos minősítéssel Arany-oklevéllel jutalmazta a KÓTA éneklésünket. Tiszaöldvár Város vezetése 2014-ben a kórus tevékenységét Tiszaöldvár Kulturális Szakmai díjával tüntette ki. Külföldi szerepléseink: Koltó (2 alkalommal), Mielice testvérváros (Lengyelország) Gyergyószárhegy, Gräfenberg német testvérváros.

Célunk: a kórusmuzsikát elvinni az emberekhez, gyermekekhez jó szívvel és lélekkel adományozni: „Szívtől szívig áradj ének, vidd: Testvér léssen minden ember”.

Valljuk **Kodály Zoltán** gondolatát: **„A zene az életnek olyan szükséglete, mint a levegő. Sokan csak akkor veszik észre, ha már nagyon hiányzik”.**

Az elhangzott művek sorrendben: Kodály: Nagyszalontai köszöntő, Cservák-Horváth: Kéméendi népdalok, Az Úton – ősi ír áldás, Bartók: Ne hagyj itt, Pitóni: Boldog, aki énekel, Mary Lime L: Dona nobis pacem, Pacius: Finn-dal, Karai József: Estéli nótázás, Dész-Nemes: A zene az kell.

Köszönöm Almainé Szabó Gabriella igényes, együttműködő zongorakíséretét, éneklését és mindenkori segítségét.

2020-ban a nőikar öt férfivel vegyessé is vált. Köszönöm nekik, hogy hosszú karnagy munkámat megjutalmazták énekükkel. A hangverseny Bárdos Lajos: Tiszai dallamok összkari előadásával zárult, *Tóthné Vlaszati Elvira* vezényletével.

Köszönjük a Tiszaöldvári Egyházközségnek, hogy helyszínt adott a hangversenynek, hogy énekelhettünk, hála adva a jó Istennek azért a talentumért, amit kaptunk, és ezzel örömet, boldogságot adhattunk.

Köszönetként a karnagy és a kórustitkár Aranyné Anikó oklevelet és ajándékokat adott át a megjelent kórusoknak és a nőikar kórustagjainak.

Köszönjük *Arany Jánosné Bíró Anikónak*, hogy a pályázatot megírta, és a rendezvényt irányította.

Szeretnénk köszönetet mondani állandó támogatóinknak: Szicsek Pálkaművek, Szicsekné Bander Emiliának, Molnár Jánosnak és Nemes Tibornak, akik megalakulásunk óta támogatják kórusunkat.

A hangverseny lebonyolításában segítőként körműködött a Tiszaöldvár Városi Művelődési Ház, a Tiszaöldvári Múzeum, a Tiszaöldvári KHT. Minden dolgozójuknak köszönjük a segítséget.

Köszönettel:

Tóthné Vlaszati Elvira
karnagy, elnök